

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă privind jurisprudența Curții nr. 143

Iulie 2011

Al-Jedda c. Marii Britanii - 27021/08

Hotărâre din 7.7.2011 [MC]

Articolul 5

Articolul 5-1

Arestare sau detenție legală

Menținerea în detenție preventivă a unui resortisant irakian de către forțele armate britanice în Irak în temeiul unei rezoluții a Consiliului de Securitate a Națiunilor Unite: *violare*

Articolul 1

Jurisdicția statelor

Jurisdicția teritorială privind detenția unui resortisant irakian de către forțele armate britanice în Irak

În fapt – În martie 2003, o coaliție condusă de SUA, având în cadrul său soldați britanici, a invadat Irakul. Principalele operațiuni de luptă în această țară au fost declarate finisate în mai 2003. Începând cu acest moment, Marea Britanie a devenit o putere ocupantă în sensul dispozițiilor pertinente din Regulamentul-anexă la Convenția de la Haga din 1907 și celei de a patra Convenții de la Geneva din 1949. O Misiune de Asistență a Națiunilor Unite în Irak („MANUI”) a fost creată. În rezoluțiile sale 1511 (2003) și 1546 (2004), Consiliul de Securitate al ONU a reînnoit autorizația pe care a acordat-o forței multinaționale sub comandamentul unificat și a decis că aceasta era „abilitată să ia toate măsurile necesare pentru a contribui la menținerea securității și stabilității în Irak”.

Reclamantul este un resortisant irakian. În octombrie 2004, acesta a fost reținut pe motiv că era suspectat că a participat la activități teroriste. Acesta a fost în continuare încarcerat timp de mai mult de trei ani într-un centru de detenție la Bassora (Irak), administrat de soldații britanici. Încarcerarea acestuia a fost considerată necesară pentru motive imperioase de securitate în Irak. Informațiile pe care se bazau acuzațiile

Împotriva sa nu i-au fost comunicate și nu a fost niciodată inculpat. Încarcerarea acestuia era în mod periodic reexaminată de comandantul diviziei multinaționale. În iunie 2005, acesta a formulat un recurs de control judiciar în Marea Britanie, contestând legalitatea menținerii sale în detenție și interdicția de a intra pe teritoriu, aplicată de Guvern. Camera Lorzilor s-a pronunțat în ultimă instanță la 17 decembrie 2007. Deși a recunoscut că acțiunea soldaților britanici în Irak era imputabilă Marii Britanii și nu ONU, astfel încât această țară era responsabilă de încarcerarea reclamantului sub aspectul dreptului internațional, înalta instanță a conchis că rezoluția 1546, în mod concret, obliga/autoriza forțele britanice din cadrul forței multinaționale, să recurgă la încarcerarea „dacă este necesar din motive imperioase de securitate în Irak” și că obligațiile impuse de rezoluțiile Consiliului de Securitate primau asupra tuturor altor obligații internaționale, chiar și cele ce reies din Convenția europeană.

În drept – Articolul 5 § 1: Guvernul susținea că încarcerarea nu era imputabilă Marii Britanii, ci ONU și că reclamantul nu intra deci sub jurisdicția britanică în sensul articolului 1 din Convenție. Cu titlu subsidiar, încarcerarea s-a derulat în conformitate cu rezoluția 1546, care obliga Marea Britanie să încarcereze reclamantul, obligație care urmare a efectului articolului 103 din Carta Națiunilor Unite, prima asupra obligațiilor ce reies din Convenție.

a) *Jurisdicția* – O rezoluție a Consiliului de Securitate trebuie să fie interpretată în lumina nu numai a prevederilor sale, dar, de asemenea, a contextului în care aceasta a fost adoptată*. În momentul invaziei în martie 2003, nicio rezoluție nu prevedea modul în care vor trebui divizate rolurile în Irak în caz de răsturnare a regimului. Într-o scrisoare din 8 mai 2003, adresată președintelui Consiliului de Securitate, reprezentanții permanenți ai Marii Britanii și ai SUA au indicat că după răsturnarea vechiului regim aceștia au creat o Autoritate Provizorie a Coaliției pentru a exercita puterea Guvernului cu titlu temporar, în special menținerea securității în Irak. Aceștia recunoșteau rolul crucial al ONU în domeniile de ajutor umanitar, de susținere la reconstrucția Irakului și de ajutor la constituirea unui guvern irakian.

Prima rezoluție a Consiliului de Securitate al ONU consecutivă invaziei – Rezoluția 1483, adoptată la 22 mai 2003 – nu încredința niciun rol Națiunilor Unite. Deși Rezoluția 1511, adoptată la 16 octombrie 2003, autoriza „o forță multinațională, sub comandamentul unificat, să ia toate măsurile necesare pentru a contribui la menținerea securității și stabilității în Irak”, Curtea consideră că aceasta nu a avut drept efect ..imputabilitatea ONU a actelor soldaților forței multinaționale și nici de a termina imputabilității statelor furnizoare de contingente. În special, ONU nu și-a asumat niciun control asupra forței multinaționale și nici asupra altor funcții executive a Autorității Provizorii a Coaliției. În rezoluția sa 1546, adoptată la 8 iunie 2004, adică patru luni înainte de încarcerarea reclamantului, Consiliul de Securitate a reînnoit autorizația acordată forței multinaționale, dar nu prevedea nicăieri intenția de a întări controlul sau comanda pe care a exercitat-o mai înainte asupra forței. În plus, Secretarul General și MANUI s-au plâns în nenumărate rânduri despre amploarea utilizării încarcerării de către forța multinațională, este de neconceput de a imputa detenția reclamantului Națiunilor Unite. În ansamblu, Consiliul de Securitate nu exercita nici controlul efectiv, nici autoritatea și controlul ultim asupra acțiunilor omisiunilor soldaților forței multinaționale. Prin urmare, încarcerarea reclamantului nu este imputabilă Națiunilor Unite.

Încarcerat într-un centru de detenție controlat în mod exclusiv de forțele britanice, reclamantul s-a aflat pe durata întregii sale detenții sub autoritatea și controlul Marii

Britanii. Încarcerarea a fost decisă de un ofițer britanic care comanda centrul de detenție. Faptul că decizia de a menține reclamantul a fost reexaminată la diferite etape de către organe având în cadrul lor funcționari irakieni și reprezentanți nebritanici a forței multinaționale, nu împiedică ca detenția în cauză să fie imputabilă Marii Britanii. Reclamantul s-a aflat deci sub jurisdicția aceste țări în sensul articolului 1 din Convenție.

Concluzie: jurisdicția stabilită (unanimitate).

b) *Aspectul material* – Guvernul nu a susținut că detenția în cauză era justificată de una din excepțiile prevăzute la alineatele lit. a) la lit. f) din articolul 5 § 1 și nici nu a solicitat o derogare în temeiul articolului 15. Acesta pledează că prin efectul articolului 103** din Carta Națiunilor Unite, obligațiile create prin Rezoluția 1546 primau asupra celor ce reies din Convenție în sarcina Marii Britanii.

Curtea notează în același timp că Națiunile Unite au fost create nu numai pentru menținerea păcii și a securității internaționale, dar, de asemenea, pentru „realizarea cooperării internaționale (...) prin dezvoltarea și încurajarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale”. Articolul 24 § 2 din Cartă impune Consiliului de Securitate, la îndeplinirea obligațiilor sale privind responsabilitatea sa de bază, menținerea păcii și a securității internaționale, să acționeze „în conformitate cu scopurile și principiile Națiunilor Unite”. În aceste condiții, atunci când trebuie interpretată o rezoluție a Consiliului de Securitate, trebuie să se presupună că aceasta nu are scopul să impună statelor membre nicio obligație care ar fi contrară drepturilor omului. În caz de ambiguitate în formularea unei rezoluții, Curtea trebuie, prin urmare, să rețină interpretarea care corespunde cel mai bine exigențelor Convenției și care permite a evita orice conflict de obligații. Având în vedere rolul pe care îl au Națiunile Unite în dezvoltarea și apărarea drepturilor omului, Consiliul de Securitate trebuie să utilizeze un limbaj clar și explicit dacă dorește ca statele să ia măsuri particulare susceptibile să intre în conflict cu obligațiile acestora, ce le revin în temeiul regulilor internaționale de protecție a drepturilor omului.

Chestiunea privind încarcerarea nu era vizată în mod expres în Rezoluția 1546, care autoriza forța multinațională să ia „toate măsurile necesare pentru a contribui la menținerea securității și stabilității în Irak”. Totuși, încarcerarea era menționată într-o scrisoare a secretarului de stat american anexată la Rezoluție, ca un exemplu din „setul larg de sarcini” pe care forța multinațională era dispusă să le asume. În opinia Curții, termenii utilizați în Rezoluție acordau statelor membre forței multinaționale alegerea mijloacelor a fi utilizate pentru a contribui la menținerea securității și stabilității în Irak. În plus, era menționat în preambulul Rezoluției că toate forțele s-au angajat să se conformeze dreptului internațional, or Convenția face parte integrantă din dreptul internațional. În absența unei dispoziții clare în sens contrar, trebuie să se prezume că Consiliul de Securitate dorea ca statele membre a forței multinaționale să contribuie la menținerea securității în Irak respectând obligațiile ce le revin în temeiul dreptului internațional privind drepturile omului

În plus, argumentul potrivit căruia, Rezoluția 1546 impunea statele membre să recurgă la încarcerare, nu se conciliază cu obiecțiile înaintate în nenumărate rânduri de Secretarul General al ONU și MANUI privind utilizarea acestei măsuri de către forța multinațională. În Rezoluția 1546, Consiliul de Securitate a însărcinat, în mod expres, atât Secretarul General, prin intermediul reprezentantului său special, cât și MANUI de a „promova protecția drepturilor omului (...) în Irak”. În rapoartele sale trimestriale efectuate pe

parcursul perioadei considerate, Secretarul General a calificat deseori ca constituind o „preocupare urgentă în domeniul drepturilor omului”, amplexarea utilizării de către forța multinațională a încarcerărilor pentru motive de securitate. În rapoartele sale bimestriale, prezentate în aceeași perioadă, privind situația în domeniul drepturilor omului, MANUI s-a arătat preocupată de mai multe ori de numărul înalt de indivizi încarcerați pentru o durată nedeterminată fără un control judiciar.

Curtea concluzionează că rezoluția 1546 autoriza Marea Britanie să întreprindă măsuri pentru a contribui la menținerea securității și stabilității în Irak, dar nici această Rezoluție, nicio altă rezoluție nu obliga, în mod explicit sau implicit, Marea Britanie să încarcereze, pe durată nedeterminată, fără inculpare un individ considerat ca reprezentând un risc pentru securitate. În aceste condiții, în absența unei obligații de a utiliza încarcerarea, nu exista niciun conflict între obligațiile impuse Marii Britanii de Carta Națiunilor Unite și cele ce reies din articolul 5 § 1 din Convenție. Prin urmare, prevederile acestui articol nu au fost excluse.

Concluzie: violare (șaisprezece voturi contra unu).

Articolul 41: 25 000 EUR pentru daune morale.

(A se vedea, de asemenea, *Al-Skeini și alții c. Marii Britanii*, articolul menționat mai sus, pagina 1)

* Aviz consultativ al Curții Internaționale de Justiție privind consecințele juridice pentru state ale prezenței continue în Africa de Sud, în Namibia (sud-vestul african) în pofida Rezoluției 276 (1970) a Consiliului de Securitate.

** Articolul 103 prevede că în caz de conflict între obligațiile membrilor Națiunilor Unite în temeiul Cartei și obligațiile în temeiul unui alt acord internațional, primele vor avea prioritate.

© **Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012**

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reprodusă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.